

OBSAH

ÚVOD	15
------------	----

ČÁST I. VÝCHODISKA PRÁVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

1 Životní prostředí - pojem	18
2 Právo životního prostředí - pojem, předmět a metoda právní regulace	21
2.1 Pojem a předmět práva životního prostředí	21
2.2 Metoda právní regulace a nástroje právní regulace	22
2.2.1 Nástroje přímé regulace	23
2.2.2 Nástroje nepřímé regulace	28
2.2.3 Dobrovolné nástroje	29
2.2.4 Přímé aktivity státu na ochranu životního prostředí	30
3 Prameny	31
3.1 Mezinárodní právo a ochrana životního prostředí	33
3.1.1 Základní vývojové milníky mezinárodního práva životního prostředí	35
3.1.2 Současné mezinárodní právo životního prostředí	39
3.1.3 Zvykové mezinárodní právo	42
3.1.4 Smluvní mezinárodní právo	47
3.2 Ochrana životního prostředí ve zvláštních oblastech mezinárodního práva	54
3.2.1 Lidskoprávní ochrana životního prostředí	54
3.2.2 Válečné a azylové právo	66
3.2.3 Mezinárodní obchodní právo	69
3.3 Právo Evropské unie a ochrana životního prostředí	79
3.3.1 Základní vývojové milníky	80
3.3.2 Prameny právní úpravy	87
3.4 Současné unijní právo životního prostředí	109
3.4.1 Směrování unijní ekopolitiky	109
3.4.2 Směrování unijní legislativy	112
3.4.3 Dozor a kontrola nad prosazováním unijního práva životního prostředí	115
3.5 České prameny	120

4	Právní principy ochrany životního prostředí.....	127
4.1	Vymezení principů ochrany životního prostředí.....	129
4.1.1	Princip nejvyšší hodnoty	130
4.1.2	Princip (trvale) udržitelného rozvoje.....	131
4.1.3	Princip předběžné opatrnosti	134
4.1.4	Princip prevence	136
4.1.5	Princip odpovědnosti státu	139
4.1.6	Princip znečišťovatel platí.....	141
4.1.7	Princip informovanosti a účasti veřejnosti	143
5	Ústavní zakotvení práva životního prostředí.....	147
5.1	Povinnost státu dbát o ochranu životního prostředí	147
5.2	Právo na příznivé životní prostředí	150
5.3	Související základní práva	157
5.4	Ekologická bezpečnost a řešení mimořádných situací.....	163
6	Vlastnictví a životní prostředí.....	168
6.1	Vlastnictví složek životního prostředí	168
6.2	Omezení vlastnického práva ve prospěch životního prostředí	174
6.3	Režimy a formy náhrad za omezení vlastnického práva.....	177
6.4	Soukromoprávní prostředky ochrany životního prostředí	181
6.4.1	Souhlas vlastníka s činností.....	182
6.4.2	Sousedské právo	184
6.4.3	Další aktivity vlastníků	187

ČÁST II.

SUBJEKTY ENVIRONMETÁLNÍCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ A FORMY ČINNOSTI VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

1	Subjekty environmentálních právních vztahů	192
2	Institucionální zajištění ochrany životního prostředí.....	196
2.1	Veřejná správa v oblasti ochrany životního prostředí	198
2.1.1	Orgány státní správy při ochraně životního prostředí	200
2.1.2	Územně samosprávné celky.....	210
2.1.3	Veřejné strážce	213
2.1.4	Veřejný ochránce práv	213
2.1.5	Zájmová samospráva	214
2.1.6	Autorizované osoby	214

2.2	Formy činnosti veřejné správy v oblasti ochrany životního prostředí	220
2.2.1	Normativní správní akty	220
2.2.2	Individuální správní akty	221
2.2.3	Opatření obecné povahy	233
2.2.4	Veřejnoprávní smlouvy	234
3	Přístup k informacím	238
3.1	Obecně o přístupu k informacím	238
3.2	Prameny právní úpravy	239
3.2.1	Mezinárodní právo	239
3.2.2	Právo EU	241
3.2.3	České právo	245
3.3	Základní pojmy	249
3.4	Aktivní poskytování informací	253
3.5	Pasivní poskytování informací	257
4	Účast veřejnosti na rozhodování, na tvorbě plánů, programů, politik a na přípravě právních předpisů	266
4.1	Obecně k účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí	266
4.2	Prameny právní úpravy	274
4.2.1	Mezinárodní právo	274
4.2.2	Právo EU	276
4.2.3	České právo	279
4.3	Účast na přípravě právních předpisů	279
4.4	Účast na tvorbě plánů, programů a politik	280
4.5	Účast na rozhodování	282
4.5.1	Obecně	282
4.5.2	Správní řízení navazující na proces podle zákona EIA	283
4.5.3	Ostatní správní řízení (nenavazující na proces EIA)	284
4.6	Účast veřejnosti podle jednotlivých zákonů	286
4.6.1	Účast veřejnosti podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí	286
4.6.2	Účast veřejnosti podle zákona o ochraně přírody a krajiny	291
4.6.3	Účast veřejnosti podle vodního zákona	294
4.6.4	Účast veřejnosti podle zákona o integrované prevenci	295
4.6.5	Účast veřejnosti podle stavebního zákona	296

5	Přístup k soudní ochraně	306
5.1	Prameny právní úpravy.....	307
5.1.1	Mezinárodní právo	307
5.1.2	Právo EU	308
5.1.3	České právo	314
5.2	Soudní ochrana v civilním soudnictví.....	315
5.3	Soudní ochrana ve správním soudnictví.....	324
5.3.1	Předběžné opatření a odkladný účinek	325
5.3.2	Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu	327
5.3.3	Ochrana proti nečinnosti správního orgánu	331
5.3.4	Řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu	332
5.3.5	Řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části	334
6	Jiné formy účasti veřejnosti	339
6.1	Výkon práva petičního	339
6.2	Výkon práva shromažďovacího a sdružovacího	340
6.3	Místní a krajská referenda.....	341

ČÁST III. PRŮŘEZOVÉ NÁSTROJE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

1	Obecný úvod	346
2	Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA/SEA)	351
2.1	Prameny právní úpravy.....	355
2.2	Principy posuzování vlivů na životní prostředí	358
2.3	Zúčastněné subjekty.....	364
2.4	Proces EIA.....	366
2.4.1	Předmět.....	366
2.4.2	Průběh.....	369
2.4.3	Výstupy procesu EIA.....	373
2.4.4	Navazující řízení.....	374
2.5	Proces SEA	377
2.5.1	Předmět.....	377
2.5.2	Průběh.....	379
2.5.3	Výstupy procesu SEA	383
2.6	Mezistátní EIA a SEA	384

3	Integrovaná prevence znečištění (IPPC)	388
3.1	Vývoj právní úpravy	388
3.2	Prameny právní úpravy	390
3.3	Nástroje právní regulace	391
3.3.1	Vymezení základních pojmů	391
3.3.2	Principy integrovaného povolování	395
3.3.3	Integrované povolení	397
3.3.4	Kontrola, dozor	410
3.3.5	Informační systém integrované prevence	413
3.3.6	Organizační zabezpečení	413
3.3.7	Správněprávní odpovědnost	418
3.4	Integrovaný registr znečišťování	419
4	Ochrana životního prostředí v procesech podle stavebního zákona	422
4.1	Prameny právní úpravy	424
4.2	Zásady ochrany životního prostředí v procesech podle stavebního zákona	425
4.3	Ochrana životního prostředí a územní plánování	429
4.3.1	Politika územního rozvoje	432
4.3.2	Zásady územního rozvoje	441
4.3.3	Územní plán	449
4.3.4	Zastavěné území	456
4.3.5	Regulační plán	459
4.3.6	Územní opatření	466
4.4	Ochrana životního prostředí a územní rozhodování	472
4.4.1	Územní rozhodnutí a územní souhlas	472
4.4.2	Společné územní a stavební řízení	485
4.4.3	Veřejnoprávní smlouva nahrazující územní rozhodnutí	487
4.5	Ochrana životního prostředí a ohlašování a povolování staveb a terénních úprav	492
4.5.1	Ohlašování staveb, terénních úprav, zařízení a udržovacích prací	493
4.5.2	Povolování staveb a stavební řízení	494
4.5.3	Veřejnoprávní smlouva nahrazující stavební povolení	499
4.5.4	Oznámení stavebního záměru certifikátem autorizovaného inspektora	502
4.6	Ochrana životního prostředí a zkušební provoz	506
4.7	Ochrana životního prostředí a změna stavby před jejím dokončením	508
4.8	Ochrana životního prostředí a užívání staveb a terénních úprav	510

4.8.1	Předčasné užívání stavby před jejím dokončením.....	512
4.8.2	Postupy podmiňující zákonné užívání stavby a prostředky ochrany životního prostředí.....	513
4.8.3	Ochrana životního prostředí při užívání staveb.....	516
4.8.4	Změna v užívání stavby	519
4.9	Ochrana životního prostředí a odstraňování staveb	521
4.9.1	Odstranění stavby z podnětu jejího vlastníka	522
4.9.2	Odstranění stavby na základě nařízení stavebního úřadu.....	525
4.9.3	Odstranění stavby ve zvláštních právních předpisech a specifika odstranění stavby s vazbou na proces EIA.....	530
4.9.4	Realizace odstraňování stavby a ochrana životního prostředí.....	532
4.10	Mimořádné postupy podle stavebního zákona v situacích s dopady na životní prostředí	532
4.10.1	Bezodkladné provedení opatření na stavbách a pozemcích	534
4.10.2	Obnova staveb nebo terénních úprav zničených nebo poškozených živelní pohromou nebo závažnou havárií ve shodě s původními rozhodnutími nebo jinými opatřeními stavebního úřadu.....	534
4.10.3	Nové stavby a terénní úpravy, které je nezbytné bezodkladně provést ke zmírnění nebo odvrácení dopadů živelní pohromy nebo závažné havárie	535
4.11	Nález kulturně cenných nálezů.....	536
4.11.1	Vymezení subjektů a prostředků ochrany životního prostředí.....	536
4.11.2	Forma vydání aktů; správní a soudní kontrola.....	538
5	Ochrana životního prostředí při katastrofických událostech	541
5.1	Prameny právní úpravy.....	542
5.1.1	Mezinárodní právní úprava	542
5.1.2	Unijní právní úprava.....	545
5.1.3	Česká právní úprava	550
5.2	Základní pojmy	552
5.3	Nástroje regulace ve fázi předcházení a zmírňování škodlivých následků katastrof.....	555
5.3.1	Havarijní plánování	555
5.3.2	Zvláštní územní režimy	561
5.3.3	Administrativní nástroje prevence (povolení)	562
5.4	Nástroje regulace ve fázi zvládání katastrofické situace	563
5.4.1	Varovné a informační systémy a jiné informační povinnosti	563
5.4.2	Zvláštní ochranné režimy	565
5.4.3	Povinnosti fyzických a právnických osob	566
5.4.4	Záchranné práce	568
5.4.5	Systém hospodářských opatření.....	569

5.5	Nástroje k odstraňování škodlivých následků katastrof (nápravná a kompenzační opatření)	569
5.5.1	Územní opatření o asanaci území	569
5.5.2	Opatření k nápravě	569
5.5.3	Pojištění a jiné zajišťovací nástroje	571
5.5.4	Náhrady škod a jiné újmy	572

ČÁST IV. ODPOVĚDNOST V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

1	Obecně	580
2	Správněprávní odpovědnost v ochraně životního prostředí.....	585
2.1	Dosavadní právní úprava	586
2.1.1	Předpoklady vzniku správněprávní odpovědnosti	586
2.1.2	Odpovědnost za přestupky v ochraně životního prostředí	590
2.1.3	Odpovědnost za „jiné správní delikty“ v ochraně životního prostředí	601
2.2	Nová právní úprava	605
3	Odpovědnost za ekologickou újmu.....	617
3.1	Prameny právní úpravy.....	620
3.1.1	Mezinárodní právní úprava	620
3.1.2	Unijní právní úprava	621
3.1.3	Česká právní úprava	625
3.2	Odpovědnost za ekologickou újmu v režimu zákona o životním prostředí	625
3.2.1	Základní pojmy a východiska	625
3.2.2	Nástroje regulace	626
3.3	Odpovědnost za ekologickou újmu v režimu zákona o ekologické újmě	627
3.3.1	Základní pojmy a východiska	627
3.3.2	Vztah k jiným právním předpisům	631
3.3.3	Nástroje regulace	632
3.3.4	Subjekty účastníci se nápravy ekologické újmy	638
4	Trestněprávní odpovědnost v právu životního prostředí.....	642
4.1	Prameny právní úpravy.....	644
4.1.1	Mezinárodní právní úprava	644
4.1.2	Unijní právní úprava	646
4.1.3	Česká právní úprava	647

4.2	Trestně právní odpovědnost - přehled skutkových podstat.....	648
4.3	Vznik trestně právní odpovědnosti a její vazby k jiným odpovědnostním vztahům	650
4.4	Poškození anebo ohrožení složek životního prostředí - obecná ochrana	653
4.5	Poškození anebo ohrožení složek životního prostředí - specifická ochrana	654
4.6	Neoprávněné nakládání se zdroji ohrožení životního prostředí..	659
4.7	Ostatní trestné činy proti životnímu prostředí	660
4.8	Trestně právní odpovědnost právnických osob	664
5	Prevence a náhrada škody na životním prostředí v soukromém právu.....	667
5.1	Prevence škod na životní prostředí	667
5.2	Náhrada škody na životním prostředí	669
5.2.1	Východiska	669
5.2.2	Systém právní úpravy závazků z deliktů v občanském zákoníku	671
5.3	Náhrada škody na životním prostředí ve světle jiných právních předpisů.....	677

ČÁST V. EKONOMICKÉ NÁSTROJE V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

1	Pojem.....	684
2	Funkce ekonomických nástrojů.....	686
3	Rozdělení ekonomických nástrojů	688
4	Charakteristika jednotlivých ekonomických nástrojů.....	689
4.1	Daně	689
4.2	Platební nástroje	690
4.3	Trhy s obchodovatelnými kvótami	692
4.4	Zajišťovací systémy	693
4.5	Podpory	694
5	Aplikace ekonomických nástrojů.....	696

SEZNAM ZKRATEK

1	Zkratky právních předpisů	699
2	Ostatní zkratky	702

LITERATURA A DALŠÍ POUŽITÉ ZDROJE

1	Monografie a sborníky	703
2	Články	711

AUTOŘI.....	715
-------------	-----